

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การพัฒนาศักยภาพชุมชนชนบทในการดำเนินการเรื่องโรคเอดส์
ชื่อผู้เขียน	นางนุชจรินทร์ พันธุ์บุญปลูก
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต ดวงสา ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี่ยนผดุง กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิขสุวรรณ กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่มุ่งเน้นใช้กระบวนการทางการศึกษาและการพัฒนาเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนชนบทในการดำเนินการเรื่องโรคเอดส์ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อศึกษาความพร้อมของชุมชนชนบทในการดำเนินการเรื่องโรคเอดส์ เพื่อศึกษากลไกและวิธีการในการดำเนินการเรื่องโรคเอดส์ของชุมชน และเพื่อพัฒนากลไกและวิธีการของชุมชนชนบทในการดำเนินการเรื่องโรคเอดส์ ผู้วิจัยร่วมมือกับชาวบ้านตั้งตั้งขั้นตอนวิเคราะห์สถานการณ์โรคเอดส์ของชุมชน ร่วมกันชี้ชัดปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาโรคเอดส์ ค้นหาสาเหตุแห่งปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโรคเอดส์ วางแผนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ในชุมชน ดำเนินการแก้ไขปัญหาและสรุปบทเรียนร่วมกัน โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งเป็นที่ปรึกษาในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยอีกฝ่ายหนึ่ง กิจกรรมเหล่านี้ได้นำไปสู่การพัฒนา กลไกและวิธีการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรชุมชนให้สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ของชุมชนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อม กลไกและวิธีการของชุมชนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ การเข้าไปใช้ชีวิตในชุมชน ทำการสังเกต สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและการจัดกลุ่มสนทนา จากนั้นได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติ

การแบบมีส่วนร่วมใน 6 ขั้นตอนดังกล่าวมา ในขั้นตอนเหล่านี้ผู้วิจัยได้สังเกต บันทึกการดำเนินการและการสรุปผล ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์และเสนอแนวทางการพัฒนากลไกและวิธีการให้องค์กรชุมชนสามารถแก้ปัญหาโรคเอดส์ต่อไป

การศึกษาความพร้อม กลไกและวิธีการของชุมชนในการดำเนินการเรื่องโรคเอดส์ พบว่าชุมชนมีความพร้อมทางด้านผู้นำองค์กร ผู้นำมีประสบการณ์การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ภายในชุมชนประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือกันเวลามีปัญหา ชุมชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้รับการส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งขึ้น ก็สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ สำหรับปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ชุมชนมีศักยภาพในการช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วย และครอบครัวตามบทบาทความสัมพันธ์และกลไกทางสังคมที่มีในชุมชน เมื่อได้รับการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม ร่วมกันคิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ก็สามารถพัฒนาการดำเนินการเรื่องโรคเอดส์ของชุมชนได้มากขึ้น

การใช้กระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนากลไกและวิธีการของชุมชนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ พบว่า กระบวนการดังกล่าวเกิดผลดีต่อชุมชน คือการเกิดแนวความคิดมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในชุมชนให้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เกิดการยอมรับสภาพปัญหาในชุมชนและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหาเรื่องโรคเอดส์ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ นอกจากนั้นกระบวนการทางการศึกษาและการพัฒนาดังกล่าวยังก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคม ทางด้านสุขภาพในเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ที่สอดคล้องกับสถานะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ กระบวนการนี้ช่วยให้ชุมชนเกิดพลังที่จะแก้ปัญหาเรื่องอื่น ๆ ของชุมชนได้โดยใช้แนวทางเดียวกัน

Thesis Title	Developing Community Potentials in Dealing with AIDS		
Author	Ms. Nucharin Phanbunpuk		
M.Ed.	Nonformal Education		
Examining Committee			
	Asst.Prof.Dr. Dusit	Daungsa	Chairman
	Asst.Prof. Youngyut	Plianphadung	Member
	Assoc.Prof.Dr. Chukiat	Leesuwan	Member

Abstract

This thesis is a participatory action research. It was designed to make use of educational and development processes for the enhancement of rural community potentials and capabilities in coping with AIDS. Specifically, it was set out to accomplish three objectives. First, it intended to examine community readiness in dealing with AIDS. Second, it attempted to identify methods and mechanisms the community employed to deal with AIDS. And third, it sought ways and means to make better and more effective those ways and means. The researcher started out by working closely with community members analyzing AIDS situations, identifying problems encountered and needs in tackling AIDS, planning operations and activities to fight AIDS, and jointly carrying them out as well as identifying learned lessons. All these efforts were joined by local health personnel-cum-development workers who served as research team members. Activities undertaken were instrumental in improving above mechanisms and methods adopted to enhance community organizations' potentials in their fight against AIDS.

Various methods were employed to gather community readiness, mechanisms and methods data beginning with establishing rapport with community members, participatory observation,

interviewing key informants and focus group discussion. After that the researcher followed the above-mentioned standard procedures required in participatory action research. In every stage the researcher recorded observed events and made summaries. Data analyses subsequently followed and guidelines for the improvement of community organizations' AIDS problem solving mechanisms and methods proposed.

The study found that the community was quite ready in its campaigns against AIDS. Community organizations' leaders were well equipped with various community development experiences. Community on another, helping each other when problems arose. They were quite informed on a continuous basis, thus enabling them to successfully tackle various community problems. Specifically as regards the AIDS problem it was found that the community was quite capable of aided the infected/patients and their families on the basis of available social roles, relationships and mechanisms. Once actively and continuously assisted in their efforts to organize, work together and exchange ideas and experiences, community members became more capable of coping more effectively with the AIDS problem.

It was also discovered that the utilization of educational and development processes in efforts to improve anti-AIDS mechanisms and methods positively affected the community. To begin with, it did generate and sustain the concept of people's participation within the community, the very phenomenon conducive to fostering community members' potentials in participating in community activities. It also brought about the recognition of the existence of community problems as well as collaborative efforts in tackling those problems. Organizing around activities designed to solve the AIDS problem generated collaborative work culture and mutual learning atmosphere with the entire community entertaining positive attitudes toward AIDS patients. Furthermore, such processes were instrumental in bringing about desirable social and health practices, i.e., anti-AIDS ones, in line with ever changing social circumstances. Those processes both empowered and enabled the community to concurrently solve other problems the community encountered.